

νούτας ἐξήγει το φαινόμενον τουτο τοῦ καπνοῦ ἐκ τῆς συν-
ηθείας ἣν ἔχουσιν οἱ Ἴταλοι νὰ ἐργάζωνται τὴν νύκτα καὶ
νὰ ἀναπαύωνται κατὰ τὰς θερμὰς ὥρας τῶν θερινῶν ἡμερῶν.

Ἦτο ἡδὴ ἡμέρα, ὅτε ὁ καθηγητὴς ἀφύπνισθη. Ἐν
ταῖς ὁδοῖς τοῦ Καστελλαμάρε καὶ τῆς Νεαπόλεως ἐπεκράτει
ἡδὴ ζωηροτάτη κίνησις. Οἱ Ἴταλοι, οἱ ὅποιοι ἀγαπῶσι τὰς
δυνατὰς φωνὰς καὶ τοὺς θορυβούς, ἤλαυνον ἐπὶ τῶν μικρῶν
αὐτῶν ἀμαξίων τοὺς ὄνους των θορυβωδῶς. Καὶ ἐν τῇ οἰ-
κίᾳ ὑπῆρχε μεγάλη κίνησις. Ὁ Σενούτας ἡσχύνθη πολὺ,
συναντήσας παρὰ τῇ θύρᾳ τὴν Ἑλένην, ἥτις ἀπὸ πολλοῦ
εἶχεν ἐγερθῆ.

„Κύριε καθηγητά“, εἶπεν ἡ Ἑλένη, „ἠθελήσατε ἴσως ν’
ἀποφύγετε τὴν ἀνυπόφορον ζέστην καὶ ἐκοιμήθητε ἔξω, ἀλλὰ
οἱ κῶνωπες; . . .“

Χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὴν ἀπάντησίν του προσέθηκεν:

„Ὁ Ἀδριανὸς κοιμάται δόξα τῷ Θεῷ ἡσυχος. Κοιμᾶ-

ται μάλιστα πολὺ περισσότερον τοῦ συνήθους. Δὲν θέλομεν
νὰ τὸν ἐξυπνίσωμεν, διότι ἔχει ἀνάγκην ἡσυχίας.“

Ὁ γέρον, ὅστις ἐγνώριζεν ὅτι ὁ Ἀδριανὸς ἡγείρετο πάν-
τοτε ἔνωρίς, ἐπλησίασεν ἀνῆσυχος πρὸς τὴν θύραν καὶ ἠνέφ-
ξεν αὐτὴν ἀθορύβως . . . Ἐπὶ τῆς τραπέζης εὗρίσκετο
ἐσβεσμένη ἡ λυχνία εἰς τὴν θέσιν τῆς. Πλησίον αὐτῆς ἔκειτο
ἡνεφγμένη ἡ θήκη ἀνευ τῶν ἐγγράφων φύλλων τοῦ Ἀδρια-
νοῦ. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἀδριανὸς ἔκειτο μὲ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ
προσκεφαλαίου, ὡς ἀναπαύμενος. Τὸ κίτρινον, κηρόχρουν
πρόσωπόν του ἀπετέλει φοβεράν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ μέλαν
χρῶμα τῆς κόμης του, τὸ στόμα του ἦτο ἀνοιχτόν, καὶ αἱ
χεῖρες ἐπέβον τὸ στήθος του . . . Ἐν τῇ ἀνοικτῇ θερμά-
στρᾳ ἐφαίνετο σωρὸς καυθέντος χάρτου . . . Ὁ Ἀδριανὸς
ἦτο νεκρὸς. Κατὰ τὰς τελευταίας του στιγμὰς ἔκαυσε τὸ
μὴ περατωθὲν ποίημά του. Ἐξ ἀμφοτέρων ἔμεινε μόνον
ὀλίγη σποδὸς καὶ ἐπ’ αὐτῆς — ὀλίγα δάκρυα Ἡ
σποδὸς καὶ τὰ δάκρυα διεσκορπίσθησαν εἰς τοὺς ἀνέμους . .
Καὶ ὁ δαίμων; — μετώκησεν εἰς ἄλλο ἀνθρώπινον στήθος.

1. ΦΕΡΔΙΝΑΝΔΟΣ ΓΡΗΓΟΡΟΒΙΟΣ (ἐν σελ. 337). Τοῖς
πλείστοις τῶν ἡμετέρων ἀναγνώστων εἶνε ἡδὴ γνωστὸν τὸ
ὄνομα τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ ἱστορικοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων
μὲν ἴσως σπουδαιότατων του ἔργων, ἰδίᾳ δὲ ἐκ τῆς ἐσχάτης
δημοσιευθείσης „Ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς μέσους
αἰῶνας“, ἥτις ἐκρίθη ἐνθουσιωδῶς ὑπὸ σύμπαντος τοῦ εὐρω-
παϊκοῦ τύπου. Σήμερον δημοσιεύομεν τὴν εἰκόνα τοῦ σοφοῦ
Γερμανοῦ ἱστορικοῦ μετὰ συντομωτάτων βιογραφικῶν σημει-
ώσεων: Ὁ Γρηγορόβιος ἐγεννήθη τῷ 1821 ἐν τῇ μικρᾷ
πρωσσικῇ πόλει Νείδεμβουργ, ἀρχαία ἀποικία τῶν Γερμανῶν
ἱπποτῶν, ἐκ τῶν μεσαιωνικῶν τῆς ὁποίας μνημείων ἐνεπνεύ-
σθη παῖς ἐτι ὦν τὴν ἀγάπην καὶ τὸν πόθον πρὸς τὴν ἱστο-
ρίαν τοῦ μεσαιῶνος. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν γυμνα-
σιακῶν σπουδῶν του μετέβη εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς πό-
λεως Königsberg ὅπως σπουδάσῃ τὴν θεολογίαν, ἀλλὰ μετ’
οὐ πολὺ μεταμεληθεὶς παρεδόθη ὀλοφύχως εἰς τὴν σπουδὴν
τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἱστορίας. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν
τῶν ἀκαδημαϊκῶν σπουδῶν του ἐδημοσίευσεν διαφόρους φιλο-
λογικὰς καὶ φιλοσοφικὰς μελέτας καὶ τινὰ ποιήματα, κατὰ
δὲ τὸ ἔτος 1848—49 ἀνέπτυξεν οὐ σμικρὰν δεινότητα ἐν τῇ
πολιτικῇ δημοσιογραφίᾳ. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος συνέγραψε
καὶ διαφόρους κριτικὰς διατριβὰς ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ Γκαίτε,
μετὰ ταῦτα δὲ τὴν τραγῳδίαν „Τιβέριος“ καὶ τέλος τὴν
πρώτην αὐτοῦ ἱστορικὴν μονογραφίαν „Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδρια-
νος“, ἐν ᾗ ἐφάνερσε τὴν ἱστοριογραφικὴν του δεινότητα.

Ἀπεχθανόμενος πάντα οἰονδήποτε περιορισμὸν τῆς ἀτο-
μικῆς αὐτοῦ ἀνεξαρτησίας, συγχρόνως δὲ διακαῶς αἰσθανό-
μενος πόθον πρὸς τὰς μακρὰς χάριν ἐπιστημονικῶν σπουδῶν
περιηγήσεις, οὐδεμίαν ἐπιδιώξας δημοσίαν θέσιν μετέβη εἰς
Ἱταλίαν, ἐνθα παρεδόθη καὶ πάλιν ὀλοφύχως καὶ ἐν πλη-
ρεστάτῃ ἐλευθερίᾳ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς μεσαιωνικῆς ἱστο-
ρίας. Μετὰ τινὰ ἐν Βενετίᾳ καὶ ἐν Φλωρεντίᾳ διαμονὴν
μετέβη τῷ 1852 εἰς Κορσικὴν, ἐνθα ἐπὶ μακρὸν διατρίψας
συνέγραψε τὸ πρῶτον σπουδαιότατον ἔργον του „Corsica“,
ὅπερ ἀμέσως μετεφράσθη εἰς πλείστας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας
καὶ ἐστερέωσε τὴν φήμην του. Ἐντεῦθεν μετέβη εἰς Ρώμην,
ἐνθα διέμεινεν ἐπὶ εἰκοσιν ἔτη μελετῶν καὶ συγγραφῶν. Ὁ
καρπὸς τῆς ἐν Ρώμῃ διαμονῆς του ἦτο „ἡ Ἱστορία τῆς
Ρώμης κατὰ τὸν μεσαιῶνα“, ἔργον ἀπαράμιλλον καὶ ἀλη-

θές „κτῆμα ἐς αἰεὶ“ τῆς ἀνθρωπότητος. Κατὰ τὰς ὥρας
τῆς ἀνέσεώς του ἐκ τοῦ γιγαντιαίου τούτου ἔργου συνέγρα-
φεν ὁ Γρηγορόβιος ἄλλα μικρότερα ἀλλ’ ἐπ’ ἴσης ἐμβριβῇ
ἱστορικὰ ἔργα καὶ ἐλαφρότερα τινὰ δημοσιεύματα, οἷον περι-
γραφὰς διαφόρων μερῶν τῆς Ἱταλίας κτλ., ὡσαύτως δὲ καὶ
ὠραϊότατα ποιήματα ἐξόχου κλασσικῆς χάριτος καὶ τελειό-
τητος. — Ἐκ Ρώμης μετέβη ὁ Γρηγορόβιος εἰς Μόναχον.
Μετὰ ταῦτα, ἐν ἔτει 1880, ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν τῶν Ἀθη-
νῶν, ἐνθα συνέλαβε τὸ μέγα σχέδιον νὰ συγγράψῃ τὴν
„Ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸν μεσαιῶνα“. Μετὰ πολλὰς
καὶ μακρὰς περιηγήσεις (εἰς Ἀλεξάνδρειαν, Κάϊρον, Ἱερουσα-
λήμ, Δαμασκόν, Σμύρναν, ὅπόθεν ἐπεσκέφθη τὰ εἰρηπια τῶν
Σάρδεων, Κωνσταντινούπολιν, Ἰονεῖους νήσους κτλ.) τὰς ὁποίας
περιέγραψεν ἐκάστοτε εἰς διάφορα γερμανικὰ περιοδικὰ, ἐδη-
μοσίευσεν προκαταρκτικὰς τινὰς ἐργασίας ἐκ τῆς μεσαιωνικῆς
ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν („Αἱ Ἀθῆναι κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς αἰ-
ῶνας“, „Ἀθηναίς, ἱστορία μιᾶς ἑλληνίδος αὐτοκρατείας“) καὶ
εἰτα παρεδόθη εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ κυρίου καὶ δυσχερε-
στάτου ἱστορικοῦ ἔργου, ὅπερ καὶ συνετέλεσεν ἐντὸς ἐξαετίας:
τῆς „ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸν μεσαιῶνα“ (1889, εἰς
2 τόμους).

2. ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΕΙΟΣ ΧΟΡΟΣ ΜΕ ΤΑ ΣΠΑΘΙΑ. Κατὰ
τὴν ἐλαιογραφίαν τοῦ P. Ioanovich (ἐν σελ. 341). Ὁ Μαυ-
ροβούνιος εἶνε ὡς γνωστὸν εἰς ἄκρον ὀλιγαρχικῆς καὶ νηφό-
λιος· ἡ ἀφορὰ, σχεδὸν ἐντελὴς βραχύδης καὶ ὀρεινὴ χώρα
τοῦ Μαυροβουνίου ὀλίγιστα παρέχει εἰς τοὺς ἐργατικούς καὶ
φιλοπόνους κατοίκους· τὸ καύχημα καὶ ἐγκαλλώπισμα τοῦ
Μαυροβουνίου εἶναι τὰ ὅπλα του, τὰ ὁποία οὐδέποτε ἀπο-
θέτει, οὔτε κατὰ τὴν ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐργασίαν οὔτε κατὰ
τὴν ὥραν τοῦ ὕπνου. Ἐκτακτοὶ ἑορταὶ καὶ πανηγύρεις, οἷον
ἐπὶ τῇ γεννήσει διαδόχου τοῦ θρόνου, ἐπὶ τοῖς γάμοις ἡγε-
μονίδος, ἐπὶ τῇ εὐτυχεῖ ἀποπεράτωσιν ἐκστρατείας τινός,
πρέπει νὰ λαμπρυνθῶσι, συμφώνως πρὸς τὸν πολεμικὸν χα-
ρακτῆρά τοῦ λαοῦ, διὰ τῶν ὁπλῶν· καὶ τότε ὁ χορὸς τοῦ
Μαυροβουνίου ἥρωος, κρατοῦντος ἐν ταῖς χερσὶ τὰ στίλβοντα
καὶ κοπτερὰ γιγαταγάνια, παρέχει χαρακτηριστικώτατον θέαμα,
οἷον ἀπίσταται καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐθνότητι.

3. ΠΡΩΙΑ, ΠΑΡΑ Τῇ Αἴμνῃ ΤΗΣ ΖΥΡΙΧΗΣ. Εἰκὼν
κατὰ τὴν ἐλαιογραφίαν τοῦ R. Koller (ἐν σελ. 345).